

Proces tegen voorman Wikileaks

Assange en het verraad van de media

Cees J. Hamelink

Julian Assange bracht oorlogsmisdaden aan het licht en vervolgens ontmaskerden de meeste mainstreammedia zich als onbetrouwbare bondgenoten van de persvrijheid.

Het proces tegen Julian Assange van WikiLeaks is cruciaal voor de persvrijheid. De meeste Nederlandse media schijnen in deze vrijheid niet langer geïnteresseerd te zijn. Dat werd in de afgelopen maanden steeds duidelijker toen de 'mainstreammedia' zich in hun berichtgeving over corona voegden naar de propaganda van de overheid en haar organen zoals het RIVM. Kritische vragen behoorden niet langer tot het journalistiek repertoire, vooral niet tijdens de persconferenties van Mark Rutte en Hugo de Jonge. Andersdenkenden werden geëtiketteerd als halvegaren en complotdenkers. De optie van een medicijn tegen corona en het opbouwen

van eigen immuniteit raakten volledig buiten beeld door alle aandacht voor de jacht op het vaccin, het wereldwijd hunkeren ernaar en de angst voor de 'tweede golf'.

Als eeuwige optimist heb ik een moment gedacht dat de journalistiek zich zou hervinden toen het echt spannend werd rond hun collega Assange. Maar helaas bleken serieuze rapportages en commentaren niet te vinden. Ik had het kunnen weten na het hoofdredactionele *NRC*-commentaar over de uitlevering van Assange aan de VS. 'De gang naar de Amerikaanse rechter is de enige juiste uitweg uit het labyrint dat Assange om zich heen heeft geschapen,' schreef de krant. 'Hij zal zich publiekelijk, net als Manning [Amerikaans inlichtingenanalist-klokkenluider Chelsea Manning, *red.*], dienen te verantwoorden. En er op moeten vertrouwen dat ondanks alles de Amerikaanse rechterlijke macht, in alle openbaarheid, wel degelijk de rechtvaardigheid dient.'

Het is goed om tegenover deze lichtvaardige opvatting over het

rechtssysteem in de VS – als het spionagezaken betreft – de mening te lezen van professor Nils Melzer: 'Na deze zaak te hebben onderzocht, in mijn hoedanigheid van speciaal rapporteur voor marteling van de Verenigde Naties, ben ik absoluut ervan overtuigd dat Assange, indien uitgeleverd aan de VS, zal worden blootgesteld aan een oneerlijk proces en detentieomstandigheden die neerkomen op marteling of een andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.'

Sta aan zijde echte journalist

Kort voordat de hoorzittingen over de mogelijke uitlevering van Assange aan de VS begonnen, hield de Australische senior journalist John Pilger een toespraak waaruit ik graag het volgende citeer:

'Assange zette zijn vervolgers te schande. Hij kwam met de ene primeur na de andere. Hij legde het bedrog bloot van de door de media gepromote oorlogen en de moordzuchtige aard van de Amerikaanse oorlogen, de corruptie van dictators,

het kwaad van Guantánamo. Hij dwong ons in het Westen om in de spiegel te kijken. Hij ontmaskerde de officiële waarheidsvertellers in de media als collaborateurs: degenen die ik de 'Vichy-journalisten' zou noemen [naar de Franse plaats waar maarschalk Pétain in de Tweede Wereldoorlog collaborerde met de Duitsers, *red.*]. Geen van deze bedrivers geloofde Assange toen hij waarschuwde dat zijn leven in gevaar was, dat het 'seksschandaal' in Zweden een valstrik was en dat hij afstevende op een Amerikaans hellegat. En hij had gelijk, en herhaaldelijk gelijk. De uitleveringshoorzitting in Londen van 7 september is de laatste daad van een Anglo-Amerikaanse campagne om Julian Assange te begraven. Het is geen eerlijk proces. Dit is wel degelijk wraak. De Amerikaanse aanklacht is duidelijk vervalst, een aantoonbare schijnvertoning.'

John Pilger riep zijn vakgenoten op om goede, ongehoorzame en morele journalistiek te produceren, zoals Julian Assange. 'Ondertussen is het onze verantwoordelijkheid om aan de

Als eeuwige optimist heb ik een moment gedacht dat de journalistiek zich zou hervinden toen het echt spannend werd rond hun collega Assange. Maar helaas bleken serieuze rapportages en commentaren niet te vinden

zijde te staan van een echte journalist, wiens pure moed een inspiratiebron zou moeten zijn voor ons allen die nog steeds geloven dat vrijheid mogelijk is. Ik juich hem toe.'

Het lijkt me de hoogste tijd voor een dergelijk beroep ook op de Nederlandse journalistiek. De beroepsgroep moet zich opnieuw uitvinden als onafhankelijke en kritische beoefenaren van een uiterst serieus en belangrijk beroep met grote maatschappelijke verantwoordelijkheid. In bizar complexe tijden hebben burgers betrouwbare bemiddelaars nodig die het verband kunnen leggen tussen de ingewikkelde werkelijkheid en onze dagelijkse leefwereld. De wereld is een gemaskerd bal en het is de rol van de media te onthullen wie en wat er achter die maskers zit. Van journalisten mag worden verwacht dat zij betrouwbare partners zijn voor de burger die op zoek is naar het demasqué van de moderne samenleving. Dat ontmaskeren geeft de grote leugenaars minder kans de eigen burgers te misleiden en ongestraft burgers in andere landen te vermoorden.

Journalisten zijn de grote verhalenvertellers van onze tijd. Het is van groot belang dat de burger erop kan vertrouwen dat de vertellers te goeder trouw zijn. Beste journalisten, bewijs ons dat u de verhalen naar beste weten en geweten aan ons doorgeeft. 'De krant brengt de leugen in het land' is een populaire gedachte bij veel mensen. Laat zien dat u beter kunt! ◀

Cees J. Hamelink is emeritus hoogleraar Communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam.

KORT NIEUWS

Met één mond praten

Hoofdredacteur Pieter Klok van *de Volkskrant* legde op 19 maart uit waarom er in zijn krant zo weinig kritiek is te vinden op de coronamaatregelen. Overheid, wetenschap en journalistiek moeten 'met één mond praten' over corona, verklaarde hij in het radioprogramma *Spraakmakers*. Normaal gesproken niet, maar in het geval van corona wel, vanwege de 'grote angst in de samenleving'. Volgens Klok kun je van de mensen niet verwachten dat ze zelf een oordeel vormen over het kabinetsbeleid aan de hand van deskundigen die het onderling oneens zijn. 'Laten we onze energie steken in het elkaar helpen hier doorheen te komen,' stelde Klok voor. 'En niet in de vraag wat de goede aanpak is. Dat kan het RIVM zelf heel goed bepalen.'

Assange verschijnt, Britse tv foetsie

Ze gingen de hele wereld over: de beelden van Julian Assange, de voorman van Wikileaks, die in 2019 onder luid protest werd weggesleept uit de ambassade van Ecuador in Londen. Die beelden hadden we nooit te zien gekregen als deze niet waren vastgelegd door nieuwsgentschap Ruptly, een onderdeel van de Russische staatszender RT. Er was geen enkel Brits camerateam aanwezig. Journalist Jim Watson van *The Guardian* noemde dit 'beschamend' en vroeg zich af hoe dit mogelijk was. Er zou een samenwerkingsovereenkomst zijn geweest tussen BBC, ITN en Sky News, zo ving hij op uit 'diverse bronnen bij de Britse omroepen'. Ze zouden om de beurt hebben gepost met een camerateam bij de ambassade, en op een gegeven moment de moed hebben opgegeven. Watson belde ook met Ruptly. Waarom hadden zij als enigen de beelden? Het antwoord was heel simpel: zij hadden ervoor gezorgd dat er altijd een camerateam klaarstond bij de ambassade. 'We zagen cameraploegen komen en gaan, maar wij bleven,' aldus Ruptly-nieuwschef Laura Lucchini.

Russische trollen, made in the US

De Democratische Partij in de VS heeft duizenden Russische nepaccounts gecreëerd om de republikein Roy Moore te beschadigen tijdens de campagne voor de Senaatsverkiezingen van 2017, meldde *The New York Times* in 2018. Doordat Moore ineens gevolgd werd op Twitter door de duizenden nepaccounts, werd de indruk gewekt dat hij de steun had van het Kremlin. Het plan hem te beschadigen lukte. Moore verloor de verkiezingen van de Democratische kandidaat Doug Jones.